

ШОЪЛ ТАВЫСЫ

РЕСПУБЛИКАЛЫК
ЯМАГАТ-ПОЛИТИКАЛЫК ГАЗЕТА

ГОЛОС СТЕПИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

№ 26 (8610)

30 ИЮНЬ

2016 йыл

КИШИ ЮМА

ТАМБЫЗ АЙЫ

1931-нши йылдан алып шыгады

СЪЕЗД

Дагестан делегациясы да катнаскан

Оьткен дуйсемби куьн, 27-нши июньде Дагестан Аькимбасы Рамазан Абдулатиповтынъ етекшилиги мен Дагестан делегациясы «Единая Россия» партиясынынъ 15-нши съездинде ортакшылык эткен. Съезд делегатлары алдында Россия Президенти Владимир Путин шыгып соьйлеген.

«Единая Россия» партиясынынъ съездининъ делегатларынъ эм конакларын саламлай келип, патшалык етекшиси булай деген: «Гражданлар аьдемлердинъ керексинуьвлерин билетаган, элимиз эм халкымыз уьшин таза ак ниети мен етимисли кепте куллык этпеге ымтылган сыйлы эм профессионаллы кандидатлардынъ енгенинъ суьбедилер. «Единая Россия» партиясынынъ кандидатларында сондай ян сапатлары болмага тийисли».

Сайлав кампаниясында ортакшылык этек баьри де политикалык куьшлерге, Государстволык Думасына депутатка кандидат болаяк аьр кимге де, регионаллык законодательлик йыйынларына, ким губернаторга яде муниципаллык власть органларына кандидат болаяк баьрисине де каратылган соьзинде РФ Президенти: «Сизге сенетаган аьдемлердинъ сенимлигинъ баалап билинъиз, тек толтырып болмага болатеган ислерди толтырармыз денъиз, биз баьримиз бирге оьткен йыллар узагында етискен политикалык эм ямагат аьллерди бааланъыз. Биз тек ортак миллетлик макулласув аьллеринде алдыга салынган планларды толтырувга ымтылып, алдыга аьбтламага эм бизим аьдемлердинъ яшавын ийги ягына туьрлендирмеге боламыз. Буьгуьн биз уьшин энъ де кавыфлысы – аьлиги кыйынлыкларды сылтавллап бир зат та этпей турув. Соьз аьлиги власти критикалау тувыл – ол зат бизге керекли эм аьр заман да болмага тийисли. Сайлавлар ол критика тувра эм каты кепте айтылатеган заман, эм ол зат бек аьруьв, ол дуьрыс эм керекли, неге десе коьп йолларда ол зат иске пайда аькеледи», – деп белгилеген.

«Единая Россия» партиясынынъ программалык документинъ – элдинъ оьрленуьв стратегиясынъ эки мынънан артык делегатлар ман съезд конаклары 10 майданларга боьлинип ойласканлар. Дагестан делегациясы «Аграрная сверхдержава» деп аталган 7-нши номерли дискуссия майданында ортакшылык эткен. «Единая Россия» партиясынынъ оьр советининъ эм генсоветининъ биргелес йыйынында партиядынъ етекшиси Дмитрий Медведев партия списогына кандидатуралар бойынша кенъслеринъ эткен. Онынъ кенъеси мен 18-нши сентябрьде Госдума депутатларынъ сайлавларга тоьгыз губернаторлар эм он республика аькимбаслары киргистилген. Солардынъ санында Дагестан Аькимбасы Рамазан Абдулатипов та бар.

Россия муфтийи мен йолыгыс

Дагестан Аькимбасы Рамазан Абдулатипов Москвада Россия бусырманларынынъ Дин управленисининъ Председатели, Россия муфтийлер Советининъ Председатели, муфтий шейх Равиль Гайнутдин мен йолыгысты.

РФ бусырманларынынъ Дин управленисининъ меканында Рамазан айында

ОКУВ ЙЫЛЫ ТАМАМЛАНДЫ

Мунълы эм яркын аманласув

Бу куьнлерде школа выпускниклерининъ яшавында маьнели шаралардынъ бириси болып озды. Артта окув йыллар, артта ызгы занъ, артта сынавлар. Энъ де ыспайы, энъ де ярасык туьнегуьнги окувиьлар тувган школа ман дайымларга аманласага келгенлер.

Быйыл бизим районда 11-нши классты – 118, 9-нши классты – 292 окувиьлар битиргенлер. «Алтын» медальге 11-нши класстынъ 20 окувиьлары куьтарганлар, 9-нши классты йогары белгилерге 30 бала битирди. Сондай уьстинликлер мен окувды тамамладылар район окувиьлары.

25-нши июньде район школалары бойынша 12 школаларда 11-нши класстарда,

16 школаларда 9-нши класстарда выпускной кешликлер оздылар.

Кадрия атындагы школа шатлыклы аьлде оьтти. Школада 11-нши класстынъ 5 окувиьлары «алтын» медальлер алдылар, 9-нши класстынъ 11 выпускниклери йогары белгилерге битирдилер. Сынавларды да окувиьлар ийги этип бердилер.

Мунълы эм яркын аманласув быйылгы выпускниклердинъ эслеринде дайымларга калды. Биз оларга алдыда коьп ийгиликлер йораймыз.

Суьвретлерде: медалистлер Анжела Янмурзаевады (Кадрия атындагы школа) эм Кадрия Тенгизовады (Нариман аьыл школасы) савгалау мезгили.

Кезекли сессия

2016-нши йылдынъ 21-нши июлинде эргенъги 10 саьатте «Ногайский район» МО Депутатлар йыйынынынъ кезекли сессиясы озгарылаак. Онынъ ис куьнделигинде тоьмендеги соравлар каралаак:

1. 2016-нши йылдынъ 1-нши ярым йылында район бюджетининъ толтырылуьвы акында.

2. РФ-нынъ Государстволык Думасы-

на эм Дагестан Республикасынынъ Халк Йыйынына депутатларды сайлавларга аьзирлик коьруьвдинъ барысы акында.

3. «Ногайский район» МО-сыннынъ тергев-эсаплав палатасынынъ 2015-нши йыл уьшин эсап беруьви.

4. «Ногайский район» МО-сыннынъ ваькилли органына сайлавларды 2017-нши йылдынъ сентябрь айында озгармага токтасув акында.

ТУЪЗИЛГЕН АЬЛЛЕР

Авырувдынъ ййылуьвы ман байланыста

Районда менингит инфекциялы авыруьвынынъ ййылуьвы ман байланыслы авыруьв эпидемиологиялык аьл туьзилген мен байланыста «Ногайский район» МО администрация аькимбасынынъ куллыгынъ юритуьвши Р.Шангереевтинъ распоряжениеси шыкты. Сога коьре аьыл поселениелер аькимбаслары тоьмендеги борышларды толтырмага кереклер: аьыл поселение еринде балалар майданларынынъ аьрекетинъ кесек болжалга койдырмага; коьллер, бассейнлер бар болса, оларда шомылмага ыхтыяр бермейтаган аншлаглал салмага; кезек заманга маданият-коьлемлик шаралар озгарувды, балалардынъ эм оьспирлердинъ ййылуьвынъ койдырмага.

Мараз районга кырдан аькелинген

Газетамыздынъ оьткен номеринде Ногай районы еринде бу айдынъ ишинде вируслы инфекция маразлары ман байланыслы аьллердинъ авырланганы акында билдирилген эди. Буьгуьнлерде де бу яктан район бойынша аьллер авыр эм кыйынлы эм сол ок заманда бир ок кепте экени белгиленеди. Баьриси бу юмадынъ басына авырыган балалар саны – 12. Олардынъ экени оьлген, сегизи кырдан келгенлер. Ногай ЦРБ бас врачы З.Балигишиевтинъ айтуьвы ман инфекция районга кырдан аькелинген, ол – энтеровирус.

Азбарлар ман юруьвдинъ сырагысында районга кырдан 500-ден артык балалар келгени ашыкланды. Мысалы, Эдиге авылына 63, Кумлыга 36 бала келген. Азбарлар ман юрп тергевлер куьн сайын бардырылады. Аьлиги заманларга район бойынша 17 мынъ 118 аьдем тергелген. Солардынъ 4 мынъ 114-и – балалар. Оьткен дуйсемби куьн, 27-нши июньге 65 бала больницага ерлестирилген. Олар аьлиги заманда авыруьвларыннынъ себеплерине коьре туьрли боьликлерге орынластырылган. Солардынъ 12-си менингит маразы ман авырыды, 2-ви – реанимация боьлигинде, 4-ви – Махачкалада, 5-ви – энтеровирус авыруьвы ман кыйналады.

Ногай ЦРБ-да бу авыруьв ман байланыста аьр куьн сайын штаб йыйыны оьткериледи. Бас врач З.Балигишиев айтканлай, азбарлар ман юрп тергев куллыгы армаган бардырылады, ама больницада керекли медикаментлер эм тамак азыгы ягынан авыр аьллер туьзилген. Аьли ДР Савлык саклав министерствосына соннынъ акында тийисли хат йиберилген.

Инфекция табылган ерлерде дезинфекциялау куллыкларынъ юритпеге керегеди. Район яшавшыларына айырым тилек: балаларды бир аьылдан баскасына кыдыртпаныьыз, ямагат шаралары оьткерилетеган ерлерге элтеменъиз.

Юкпалы мараз бан коьбисинше 1 ястан 14 ясына дейимги балалар авырыдылар. Бу мараз аьли уьшин тек бизим районда белгиленген, республика бойынша ол зат йок. 27-нши июньде юкпалы мараз бан байланыста Ногай районинда туьзилген авыр аьллер акында ДР Оькиметинде туьзилген айырым комиссиядынъ йыйыны оьткерилген.

БИЗИМ ХАБАРШЫ.

Депутат халкына ислемеге борышлы

Оъткен уллы юма куьн Ногай район маданият уйинде Дагестан Республикасынынъ Халк Йыйынынынъ депутаты, соннынъ Социаллык политика эм савлык саклав комитетининъ председатели, КПРФ Дагестан рескомынынъ секретари, КПРФ Ногай РК 1-нши секретари Мурзадин Алибекович Аvezовтынъ сайлавылар алдында эсап беруьв йыйыны болып озды.

оьзине, оннынъ Ямагат приемныйына оьз сораулары ман коьп район яшавшылары келгенлер эм келедилер. Хыйлы сораулар шешилген, шешилмегенлери де бар.

Депутат М.Аvezов ерли муниципалитетлердинъ куллыкларына катыспаска шалысагаганын билдирди.

Газификация ислерине быйыл айтылган социал-экономикалык кризистен тура тек 3 шақырым ерге деп акша шыгарылган. Айтпага, Куьнбатар авылына дейим газификация 15 шақырым этилинмеге тийисли, а Орта-Тоьбеге дейим – 3 шақырым.

М.Аvezов район ериндеги балалар лагеринде алдынгысы йылларда 300-ге ювык балалар тыншяатаганын эм бу лагерьдинъ куллыгын келеекте янландырмага керегин белгиледи.

Мурзадин Алибекович Орта-Тоьбе – Уьйсалган авылары арасындагы автойолын ярастырувга келеек 2017-нши йылга карыж шыгарылагын билдирди.

Йыйында республика парламентининъ депутатына туьрли сораулар берилди. Айтпага, «село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасы Зейдулла Аджибайрамов республикалык оьлшеминде Ногай районнынъ бюджети акында сорауды коьтерди. М.Аvezов сога явапка ол оьзи де неге Агул районнынъ ери, халк саны да Ногай районнындыкыннан кем бола туьрып, оларга йылга 47 миллион маьнет, а бизим районга тек 7 миллион маьнет акша белги-

ленгенин дурыс коьрмейтаганын айтты.

Депутат М.Аvezов Орта-Тоьбе, Куьнбатар эм Шумлелик авыларын газификациялав, Орта-Тоьбеде школа меканынынъ курылысы аьлиги замандагы экономикалык кризис пен байланыста карыж етиспегенликтен кесек заманга токтатылганын билдирди. Районда РФ Аманат банкнынъ филиалын ашув акында сораува депутат быйылдынъ ызына дейим соннынъ банкоматы район орталыгында ашылаыгына сендирди.

Шыгып соьйлегенлерден «Ногайский район» МО аькимбасынынъ орынбасары Адильхан Янмурзаев депутат М.Аvezов эки кезекте ислеп, район уьшин коьп сорауларды шешпеге коьмек этуьви акында белгиледи. Элбетте, эрислесуьвлер де бирерде болады. Ол депутатка эм оннынъ командасына уьстинликлер йорады.

«Село Терекли-Мектеб» СП МО Депутатлар йыйынынынъ председатели Рустем Гапаров мунавдай йолыгыларда зал сайлавыларга толы болмага керегине эс эттирди. «Ол зат биз халктан эндиги де эректе турганымызды шайытлайды. Биз дайым да бирге болмага керекпиз», – деди ол.

«Ногайский район» МО Депутатлар йыйынынынъ депутаты Ш.Мунгишиев ерли депутатлардынъ билим оьлшеми бек тоьмен экенине эс эттирди. «Депутат оьзининъ курсак кызыксынууларына тувыл, а оны сайлаган халкка куллык этпеге борышлы», – деди Ш.Мунгишиев.

Йыйында район орталыгынынъ яшавшысы З.Кочеров, М.Аvezовтынъ Ямагат приемныйынынъ етекшиси О.Мемеков шыгып соьйледи.

БИЗИМ ХАБАРШЫ.

Йыйынды «Ногайский район» МО Депутатлар йыйынынынъ депутаты, КПРФ Ногай РК секретари Шатемир Мунгишиев ашты. Эсап беруьв доклады ман депутат М.Аvezов шыгып соьйледи. Ол янъыларда ДР Халк Йыйынынынъ 63-нши сессиясы болып озганы, кабыл этилинип алынган законлар акында хабарлады. Оннынъ айтувы ман, республика бойынша налоглар тоьлев яктан уьйкен маьселе. Республика еринде курылып битпеген школалар, больницаалар бар. Ногай районинда ДР Халк Йыйынынынъ депутатынынъ Ямагат приемныйы куллык этеди. М.Аvezовтынъ

АВЫЛ ЕТЕКШИСИ

Авырув ман куьреске – баьри куьшлер

Бу куьнлерде «энтеровируслы инфекциялы авырувлар» деген кавыфлы соьзлер аьр кимди тынышсызлыкка коьмилдиреди. Авырувдынъ балаларымыз уьшин кавыфлы болувы туьзилген аьлдинъ авырлыгын арттырады. Районымызда авырувга баьри куьшлер каратылып карсылык куллыклар юритиледи. Туьзилген кыйын аьллерде юкпалы кавыфлы авырув ман куьресте «село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасы Зейдулла Аджибайрамов оьз уьлисин коьсады.

Янъыларда «Ногайский район» МО администрациясынынъ аькимбасынынъ орынбасары А.Межитовтынъ етекшиливи мен санитар-эпидемиологиялык комиссиядынъ кенъеси озгарылды. Кенъесте «Ногайская ЦРБ» ГБУ бас врачы З.Балигишиев, врач-эпидемиолог А.Нургушева, «село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасы З.Аджибайрамов, Билимлендируьв управлениесининъ етекшиси К.Отегенова, «Ногайский район» МО-да АТК аппаратынынъ агзасы А.Ярлыкапов ортакшылык этилер. Мунда авырувдан сакланув амаллары каралды эм шарада алынган карарлар экинши куьн ок Зейдулла Аджибайрамов пан озгарылган йыйында округ депутатларга еткерилди. Солай ок округ депутатларына яшавшыларга билдирилмеге деген борыш салынды.

Тагы да Зейдулла Курманович, балалар коьп аьдемлер болган ерлерге йыйылмасын, деген карарга келили, Терекли-Мектеб авылынынъ ортасында Хасавюрт каласыннан келген шенъилшеклердинъ эм Ф.Капельгородский паркында болган балалар майданынынъ (батут) аьреклетевин токтатты. Солай ок вирустан сакланар ниетте, авыл аькимбасы Ф.Капельгородский паркында болган балалар бассейнин де авырув куьшленген аьсерде куьртпага токтады.

«Районымызда туьзилген инфекциялы авырувлар бойынша эпидемиологиялык аьллерде биз баьри куьшлерди, амалларды аямай авырув ман куьреспеге тийислимиз. Энь де баалы – ол яшавшылардынъ ден савлыгы, боьтен де бизим саьбийлердики. Балалардынъ савлыгын саклав – бас орында. Больница куллык-

шылары ман уллы куллык этиледи. Олар авырув ман куьресте медикаментлерден тура маьселе йогын билдирдилер. Эгер дарманлар кереккендей болса, биз колымыздан келген ярдамды этермиз», – деди Зейдулла Аджибайрамов.

Н.КОЖАЕВА.

Суьврете: З.Аджибайрамов.

Аьрекетимиз ийги сырагылар бередиди

Савлык саклав министерствосында РФ Президентининъ май указларын, «Аьдем капиталы» проектин, «Дени сав Дагестан» подпроектин яшавга шыгарув бойынша тергевлер юритиледи. Сол тергевлердинъ сырагыларына коьре, Дагестанда оьлимлер саны Россияга коьре 2,4 кереге тоьмен эм аьли де тоьмен болады.

Дагестанда оьлимлер саны йыл сайын тоьменленеди, эгер 2014-нши йыл 100 мынъ аьдемге оьлимлердинъ тоьменленуьви 5,53 болган болса, 2015-нши йыл 5, 36 болган. Дагестан Республикасы бойынша кан ювырув тармагынынъ маразларыннан оьлимлер 1,3 процентке, тыскы себеплерден – 2,6 процентке, инфекциялык маразлардан 4,3 процентке, туберкулездан 30,2 процентке туьскен. ДТП эм сисик мараздан оьлимлер тоьмен болмаган. Сисик мараздан ортароссиялык санларына коьре яман тувыл, ама ызгы заманда санлар оьсетаганы белгиленеди. Йоллардынъ аьлин туьзетуьв керек, неге десе йол-юрис аварияларда аьдемлердинъ оьлуьви коьбеседи.

Республикада бала тувув саны йыл сайын оьседиди, 2015-нши йыл 1000 яшавшыга 18,2 болады, сол зат СКФО бойынша 8,9 процентке, Россия бойынша – 44,6 процентке коьп. Россия яшавшылардынъ оьмирининъ узаклыгына коьре, биринши орынды алады. Республикада яшавшыларга медициналык ярдам этуьв аьллер ийгиленгенге коьре, ызгы йылларды алып караганда, аьдемнинъ оьмирининъ узаклыгы уьйкен болган – 73,9 (2010 йыл) эм 75, 8 (2014 йыл). Сол сырагыларга етисуьвимиз Дагестан Республикасында савлык саклав тармагында туьрленислердинъ аркасы ман болган.

ДР Савлык саклав министерствосы.

ЭС ЭТИНЪИЗ

Колай баалары ман ярмалык

ДР Промышленность эм савда министерствосында Юсуп Умавовтынъ етекшилиги астында эм Буйнакск районнынъ администрация аькимбасынынъ куллыгын юритуьвши Абдурахман Салаутдиновтынъ катнасувы ман кенъес озгарылуьвдынъ барысында 2-3-нши июльде боляк ярмалыкка аьзирлик коьруьв мен байланыслы сораулар ойласылды.

Соны ман, Ораза байрамы алдында, 2-3-нши июльде Буйнакск районинда «Герей-авлак» савда-логистикалык майданда Дагестаннынъ авыл хозяйстволык продукция болдырувшылардынъ катнасувы ман байрам ярмалыгы озгарылады.

Бу шарадынъ мырады – продукция болдырувшыларга оьз продукциясын сатып болганды эм аьдемлерге продукцияды колай баалары ман сатып алганды канагатлав.

Ярмалыкта 20-дан артык муниципаллык туьзилелерининъ авыл хозяйстволык продукциясын болдырувшылар оьз продукциясын сатаклар.

Крым еринде конакта

Бизим исте белгилемеге болган маънели зат – Крымда Россия ногайларынынъ ФНКА ваъкиллигин курув бойынша келисуевди туъзув. Баславшы куьпти бу кезекте танысымыз Исмет Шейх-Заде басшыламага разы болды. Ол 1965-нши йыл Узбек ССРда, Ташкент областинде Чирчик каласында тувган. 1993-нши йыл Москвадагы монументальли живопись кеспи бойынша Художествольк академиясынынъ Суриков институтын тек «5» белгиге оқып тамамлаган. 1995-нши йыл Париждеги академиялык выставкасыннан сонъ президиум РАХ-тынъ дипломы ман (ез медали мен) савгаланган. 1996-ншы йыл «Аукцион» культовый рок куьбининъ турынынъ мезгилинде «Крым ханлыгы» галереясыннынъ презентациясын оьткереди. Ол – Россия Суьврет ясавшыларынынъ союзыннынъ, Украина миллет союзыннынъ, Халклар ара художествольк фондыннынъ, ЮНЕСКО Суьврет ясавшылар халклар ара федерациясыннынъ агзасы.

Биз болган «Девлет-Сарай» тарих-маданият комплексинде онынъ тарихи мен, экспозициялары ман крым тарих-заповедник музейининъ выставкалары ман, тагы да ногайлардынъ тарихи бойынша материаллар ман таныстык. Крым тарих музей-заповедниги музей тармагында оз сулыбы ман эм ногайлардынъ тарихининъ акында билдируевлер мен боьлисегине соьйлестик. Тагы да Ногай районнда белгиленген музейдинъ ваъкиллигин ашактан тура да келисуевге келдик.

Бахчисарай району – Крымнынъ 14 районнынъ бириси. Бахчисарай район

Советининъ председатели Рефат Якубович Дердаровтынъ айтувы ман, бу районнынъ ерининъ коьбисин тавлар бийлеген, тек сырткуьнбатыр бетинде ол тенъизге карап шыгады. Бахчисарайдынъ ери коьп бетинде даньыллы. Биз Рефат Якубович пен «Хыдырлез» байрамында Бахчисарай районнынъ майданында таныстык. Биз, кайзаманда бир-биримизди таныган кимик, кофе ишеьтп, йылы аьлде хабар курдык. Рефат Дердаров, сосы йылы соьйлесуевди онынъ исиндеги кабинетте куьн бизди администрацияга шаькырды. Экинши куьн район басынынъ кенъ кабинетинде йолгысып, хабарладык. Сырагысында Крым эм Дагестан муниципалитетлерининъ эки аькимбаслары районлары тар катнасар деп соьйлестилер, эм соннан тура тийисли буйрыклар берилди.

Биз Крым Республикасыннынъ Басы Сергей Аксенов крым татарлардынъ Хыдырлез байрамында ортакшылык эткенине шайт болдык. Ол халклар ара катнасларга уьйкен эс этетаганы, ФНКА Оьр советининъ председатели К.Янбулатов пан таныскан аьсерде де аянланды. Олар байрам майданында кызыклы хабар юритеятканын биз шеттен карап анъладык. С.Аксенов Крым яшавшылары Россиядынъ баска регионлары ман уллы катнас оьрленгенин суьетаганы белгили болды. Ногайлар ман крым татарлар ювкы экенин ийги анълап, ол Россия ногайларынынъ ФНКА председатели К.Янбулатов пан йолгыска заман айырмага буйрык берди. Экинши куьн Казмагомед Зейнадинович С.Аксенов пан эм онынъ орынбасарлары ман йолгысты.

Крым татарлар Хыдырлез байрамын кенъ белгилейдилер. Кавказ ногайлары бу байрамды белгилев аьдетин йойытканлар. Меним эсимде калыпты бала заманымда анамнынъ айтканы: эгер савлайын ак кийим кийген, ак шашлы эм ак сакаллы карт сенинъ туьсинъе энсе, баьри авьрувлар да кашар эм баьри маьселелер де шешилер. Ол – бек ийги туьс. Бизим ногайлар оны Кадыр-нияз деп атаганлар.

Крым татарларда Хыдырлез байрамынынъ аты мусьлманлардынъ киели инсанлары Хыдыр эм Ильяс атларыннан туьзилген. Хыдырга Кудай дайым яшав савкатлаган. Хыдыр болса ютылайткан аьдемлерди куткарады, туьскен отты тымгыспага ярдам этеди, уьрылардан саклайды. Киели Ильяс – пайхамбарлардынъ бири си. Таварыхка коьре, Алла ога коьк гуьрилдеви бойсындырган. Ол булакларды, малды, сувда юрген аьдемлерди саклайды. Киели Ильяс эм Хыдыр, аьдемлерге ярдам эте берип, токтавсыз дунья ман кыдырадылар. Солай ок, Хыдыр ер юзин – онънан, олай деген, куьнтувардан, Ильяс болса солдан – куьнбатырдан. Олар, хозяйствольк куьльклар таьвесилип, табигат буьрленип басланган ерде йолгадылар. Крымда сосы куьн май айнынъ биринши уллы юмасында деп саналады. Заманлар ман сосы куьн Хыдырдынъ келуьви деп сана-

лып басланган. Мусьлман мифологиясында Хыдырды ясыл яде шешекейлер ясалган ак кийим мен коьредилер. Сога коьре бу байрамга аьдемлер ясыл кийим кийип келедилер. Бу байрамды крым татарлар ман бирге белгиляьтп, биз оьзимизди бир халк этип сездик, олар айткан кимик: «бир динли, бир тилли, ортак канлы».

Крымда Ялтадынъ туьбинде бизим «Уллы Йибек йолыннынъ кайтадан туьдывуь программасынынъ оьрленуьвининъ орталыгы» (коммерциялы болмаган Орыс географиялык ямагатынынъ коьтергишлеви бойынша автономлы организация) орынласкан, онынъ курувшылары – Казмагомед Янбулатов эм мен.

Крымга келгенде, биз Орталыгымыздынъ штабквартирасында токтадык. Мунда бизди Орталыкты бирге токтастырувшылар Галимовлардынъ аьели: Альфад, Орталыктынъ етекшиси эм онынъ хатыны Эльмира, конактусуер уьйдинъ бийкеси хош коьрдилер.

Мунда бизим организациядынъ устав борышларына келили Йибек йолдынъ оьрленуьв программасын карадык. Аьлиги заманга онынъ уйгынлав кезеги тамамланган. Буьгуьн туристлик-савлыкты беркитуьв эм тергев программаларды яшавга шыгарув соравлары каралды. Белгиленген программанынъ барыслары, толтырмага тийисли заманы эм яваплы инсанлары белгиленди. Солай ок кенъс барысында токтастырувшылар сырасына КЧР ногайлардынъ РНКА председатели, белгили ногай язувшысы, ямагат аьрекетшиси В.Казаковты киргистуьв акында карар кабыл этилинди.

А.МЕЖИТОВ,
«Ногайский район» МО администрация аькимбасынынъ орынбасары.
Суьвретлерде: ногай ваькиллери Крым еринде.

Толы аьзирлик

коьрилген

2016-ншы йылдынъ Савлайроссиялык авыл хозяйствольк язув исининъ объектлери акында билдируевлер йьновшыларды оқытув программасы Бабаюрт районнда 23-нши июнде тамамланды. Окувда язув исин юриьтуьвши 33 аьдем, 6 инструктор эм язувды юриьтуьв соравлары бойынша 1 уполномоченный катнасты.

Бабаюрт районнынъ статистика боьлигининъ начальниги Наталья Черивханова окув аьрекетини уьш дережеге боьлинетаганын белгиледи: федераллык, территориаллык эм районлык.

Быйылгы авыл хозяйствольк язув исининъ баскалыклары акында айта берип, Наталья Черивханова онынъ барысында заманга келили яны технология – планшетли компьютерлер куьланылягын белгиледи. Солай ок яшавшыларда бу авыл хозяйствольк

КИЗЛЯР РАЙОНЫ

Больницага – яны коьликлер

Яныларда Кизляр орталык район поликлиникасында эки яны санитарлык коьликлердинъ ашкышын тапшырув бойынша шатлыклы шарасы оьтти. Коьликлер бюджеттен тыс амалларга алынган.

Яны коьликлер Старая Серебряковка эм Черняевка авылларындагы участок больницыаларга берилди. Кизляр орталык поликлиникасыннынъ бас врачы Кутбудин Газиев яны санитарлык коьликлердинъ ашкышларын Старая Серебряковка авылыннынъ участок больницыасынынъ бас врачы Магомед Малачевке эм Черняевка авылыннынъ участок больницыасынынъ бас врачы Магомед Магомедовка тапшырды.

ТАВ ЙЫЛЫ

Ийги баслав

Хунзах районнда сыйлы спортсменлер сырасынан оз эркли халк дружиналар куьби кепленеди. Олар кешелерде яшавшылар пунктларынынъ орамларында юрип, полицейскийлерге ямагат йорыкты саклава ярдамласаяклар.

– Ол аьли уьшин – пилот проекти. Эгер ийги сырагылар болса, биз, соьзсиз, бизим бу баславымизды кенъейтпеге

ФЕСТИВАЛЬ

Уллы спорт байрамы

Уьстимиздеги йылдынъ 23-31-нши июлинде Крым Республикасында «Extreme Крым-2016» экстремаллы спорт кеплери бойынша халклар ара фестивали оьтеек. Шара Россия Федерациясыннынъ Оькиметининъ коьтергишлеви мен озгарылаьк. Уллы спорт байрамынынъ бас мырады – Крымда, Россияда эм ювкытагы шет элдерде экстремаллы спорт кеплерин оьрлендируьв. Фестивальдинъ

язув исинде Интернет бойынша катнаспага эп боляк.

Бу шарадынъ программасына яны соравлар киритилген: хозяйство юриьтуьвдинъ алдышы йосыкларын (оьсимликлерди зыяншылардан эм авьрувлардан саклавадынъ биологиялык йосыклары, мал фермаларда тазалав яраклары эм с.б.) куьланув акында, организациялар ман кредит амалларды киритуьв эм оларды куьланувдынъ мырадары акында, патшалык бюджеттен субсидиялар алуьв акында. Анкетадынъ баьри соравларына яваплар уьшин яшавшыларга 20 минутадан артык заман кетпеек.

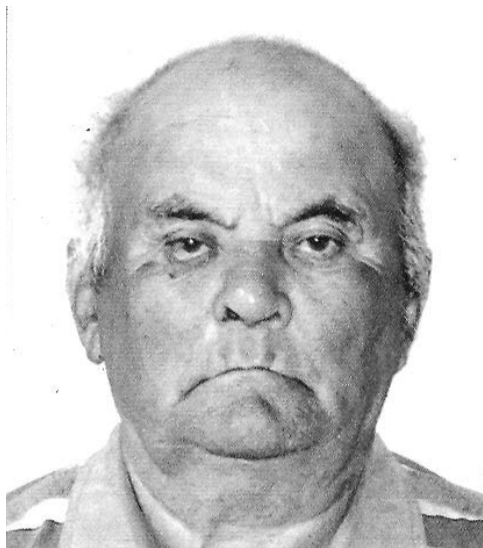
Язув исин юриьтуьвшилер акында айта берип, Н.Черивханова оларды яьтсы алдын статистика боьлигининъ баска тергев ислеринде катнасканын белгиледи. Калганлар район яшавшылар арасынан киристририлгенлер.

«Баьри зат та яшавшылардынъ яшавы эм савлыгы бойсынган приоритетлерге келили этиледди», – деди К.Газиев. Тагы да ол оз соьзинде яны медициналык оборудованиелер эм яны коьликлер больницыаларга алынув бойынша районда куьльклар аьли де бардырылягын билдирди.

Участок больницыалардынъ етекшилери М.Малачев эм М.Магомедов район савлык саклавадынъ етекшилеви не этилген эс уьшин савбол айттылар эм участок больницыалардынъ куьлыкшылары Кизляр районнынъ яшавшыларына медицина яктан сапатлы коьмек этеегине соьз бердилер.

Ис пен ыткен орметли ымир

Батыр-Мурза (алдынгысы Сары авыл) Ногай шоьллигининъ кенъ авлакарынынъ тувра ортасында орынласкан. Мунда яслай шоьлдинъ авыр табиаат аьллеринде иске шыныккан куллыксуьер аьдемлер аз тувыл. Сондайлардынъ бириси Канбий Сариев болады. Ол бу авылда 80 йыл артта тувып-ыскен эм каны-яны ман шоьл яшавына байланган аьдем. Ата-анасы колхозда ислеь, бир кызы ман увылы Канбийди асырап ыстиргенлер.

Канбий аьли де бала заманында согыс басланып, авылга немец-фашист аьскершилери келгенин биледи. «Сакавлар» авылдагы малды, анъды, керекли затты сорамай аькететаган болганлар. Авыр йылларда ытти Канбийдинъ яслыгы: ашлыкты да, яланъашлыкты да коьрдилер, басларыннан ыткердилер. Тек бир Алладынъ ийгилиги мен аман калды ол бу сынавлардан. Согыстынъ басында ок Канбийдинъ атасын баскалар ман косып

давга аькетилер. Сол кетуьви мен атасы Аьжиюсуп кайтып ата юртына келмеди. Кесек заманнан аьелине «сес-хабарсыз йок болган» деген кагыт етти...

Яслай атасыз калып, ызыне керекли ата маслагатын эситпей, ата ырметин сезбей ысти. Болса да Совет власти, кыйын йылларга карамастан, ясларды ялгыз калдырмады. Канбий окып, механизатор кесписин алып, коьп йыллар колхоз кырларында ер айдап, шашып, тары, бийдай, карабийдай ыстирди. Аьжибийдайды онъ кепте ыстиргени уьшин 1970-нши йылда К.Сариев акында «Дагестанская правда» республикалык газетасында яздылар. Намыслы эм коьримли иси уьшин оны КПСС сырасына алдылар, Нальчик каласына тыншаймага йибердилер. Ол бир куллыктан да кажынмай, эринмей ислеьтаган эди. Кой козылав шагында сакмалшы, кыркым заманында кой кыркымшы болып та куллык эткен. Бир неше кере КПСС район комитетининъ сырасына да киргистилген.

Канбий Сариев татым аьел курып, эки кеде мен бир кызды тербиялап ыстирген. Уйкен кедеси Абибулла Сариев – Норильсктеги патшалык университетинде илми орталыгынынъ директоры, авыл хозяйство илмилер кандидаты. Экинши увылы Алаьдин – ветеринар врачы, кызы Насипхан Червлённые Буруны авыл школасында окытуьшы болып куллык этедилер.

Янъыларда К.Сариев 80 ясына толды. Ол тек онынъ уьшин тувыл, оны таныган билген, таза намысы, ис суьерлиги уьшин оны сыйлаган аьр бир аьдем уьшин уйкен яхшылык болды.

М.ЮНУСОВ.
Суьврете: К.Сариев.

Этик ыльшеми эм туврашыл хасиет акында

Карагас авыл яшавшысы Адильхан Арслан увылы Коймурзаевти танымаган билмеген аьдем Ногай районында йоктыр. Ол ымирининъ 40-тан артык йылын район билимлендируьв тармагына берген. Онынъ ата топырагы – Кара-Сув авылы. ыткен йыл Адильхан-агай тувганлы 80 ясына толды. Онынъ атасы Арслан – койшы, 1936-ншы йылда ногайлардан бириншилдинъ сырасында Москвада ВДНХ-да катнаскан. 1941-нши йылда сол ок бириншилдерден болып, халк яшавын бузган согыска кетеди. Элге шапшып келген яв ман куьрестинъ кайнаган ала даьылында сес-хабарсыз йок болган. Уйде калган балаларды аналары уйкен кыйынлык пан асырап ыстирген. Адильхан, уйинде уйкени болган сонъ, анасына биринши ярдамшы болды. Согыс йылларындагы балалардынъ коьбисининъ балалыгы соьйтип ыткен...

Сонъында 1949-ншы йылда Коймурзаевлердинъ аьели Червлённые Буруны авылына коьшеди. Ол мундагы эм Карагас авыл школаларында окыган. 1951-1955-нши йылларда М.Курманалиевтинъ шакырувы ман Кизляр педучилищесин окып кутарады. Соьйтип А.Коймурзаев Червлённые Буруны авылына ислеьмеге деген ниети мен келеди. Ол йылларда школаларда ерли миллетлерден кадрлар йокка эсап эди. Ама директор: «Артык ис орыны йок, Ставрополь крайына барыныыз», – деп катады. Уйдегилерине дайым тирев болган Адильханга ондай явап ярамады. Туврашыл хасиетли яс окытуьшы ога куллыкты авыл школасыннан бериньиз, деп токтады. Орын бар болган, тек директор бу яс аьдем аьли уьшин эрекке кетип ислесин деп бермеге суььмеген экен. Болса да Адильхан ыз ниетиннен кайтатаганлардан тувыл эди. Ол Грозныйга, областтынъ билимлендируьв министрине дейим барады. Министр сол куьн йок болыпты, онынъ орынбасары олтыры эди. Истинъ йорыгын туьз анълаган орынбасар тийисли кагытка колын аварасыз басты. Баягы школа директоры уьндемей, оны куллыкка алды. Соьйтип А.Коймурзаев биринши миллет педагог кадрлар сырасын толыстырган.

Школада ол тек ай ярым ислеген, ясы эткенге оны Аьскер сырасына шакырдылар. Оннан келген сонъ уйленеди. Яс аьелге турак уй керегеди. Школа директорынынъ орынбасары осетин миллетли Доцев оларга эски омырамага эткен бир боьлмели турак уй береди. А.Коймурзаев ол зат пан да макул болмайды.

– Сиз, йолдас директор, аягыныыз-

АВЫЛДАСЫМЫЗ АКЫНДА

Куллыксуьер кыскааяклы

Той аьр бир аьдемнинъ яшавында маьнели куьнлердинъ бириси. Ол бир-бирине ашык болган эки ястынъ янъы аьел курувын белгилеген аьлемет байрам. Солай ок кайбир той эткен инсан конакларды куьшли сыйламага, олардынъ алдына ярасык эм даьмли сыпыра курмага шалысады. Бу яктан той эткенлерге ыз ярдамын Гульнара Беккишиева этеди. Ол «Ак гуьл» деп аталган киши предприятие ашып, етекшиледи. Мунда кыскааяклылар даьм эм ярасыктыктан ийги анълаганлар да разы болгандай этип ыз ислерин бардырадылар.

Гульнара Беккишиева Батыр-Мурза авылында тувган, мунда онынъ бал татыган бала шагы ыткен. Кишкейлей ыз кыймаслары ман ойынларында кызалак дайым да туькенши яде медсестра болган. Сол ойынларында-

гы мыратларын Гульнара ыскенде яшавга айландырмага шалысты. Школады окып битирип, ол Астраханьдеги медучилищедде окыды, онда иследи. Сонъ Калинин авылынан Темур Беккишиев пен расып, аьел курды.

Яшавда суьйиниш эм авыр куьнлер де болады. Беккишиевлердинъ аьели де биргелесип, бир-бирине тирев, таяв болып, тыныш болмаган куьнлерден ыттилер. Кишкейлей иске шыныккан кыскааяклы куллыктан бир де коркпады. Ол район больницасынынъ балалар боьлигинде, сонъ йырма йылга юзык заман собесте медсестра болып иследи. Кеспилик куллыгыннан ызгелей, Гульнара предприниматель исин бардырмага суьйди эм ыз мырадына етисуьвде бир заттан да коркпай алдыга аьытлайды. Бас деп Гульнара базарда аяк кийим сатты. Сонъ ян йолдасы-

нынъ коьмеги мен туькен салды. Туькенинде туьрли кийимлер, савытлар, ойыншыклар, бир соьз бен сатып алуьшы мунда

ызыне керек коьп затты таппага болаяк эди. Бу куьнлерде болса кыскааяклыдынъ янъы туькенинде ногайга той этуьвде

аьдетлерин тутув уьшин керекли болган затлар ярасык кепте тизилген.

Гульнара савда юритуьв мен бирге саваплыкты да этпеге мутпады. Ол собесте ислеген йылларда боьлиги керексингенлерге ярдам этсин деп ойыншыклар, кийимлер берген. Канагатлайтаган ясуьйкенлерге ыкметтен деп неше де азыктуьлик элтеген. Олар болса дайым да кыскааяклыдынъ исин юритуьвине, аьдемшилигине разы болганлар. Гульнара тийисли тыншаюьвга шыккан сонъ да, олар кыскааяклыдынъ туькенине келип, уйренген медсестраларына ийне урдырганлар, дагырда курганлар.

Яшав ыз агымы ман барады. Куьнле-куьнле аьрекетте айлар, йыллар ытеди. Балалар школага барадылар, кутарадылар, уйленедилер, ата-ана болса олардынъ куьезине суьйине-

ди. Соьйтип, Гульнара да ыз балаларына карап куьезленеди. Онынъ уйкен увылы Арслан Кисловодскта гуманитарлык техникалык институтты, экинши увылы Руслан Россия патшалык Пирогов атындагы медициналык университетин кутарганлар. Руслан школады куьмис медальге битирген, бу куьнлерде ол Петровский атындагы хирургия орталыгында интернатурады ытеди. Ялгыз кызы Азизат аьли школада окыйды. Уныклары Ханбийке мен Арина коьз алдында ыседилер.

«Онганнынъ эки яхшылыгы бир келеди» дегенлей, предпринимательлердинъ куьни мен бирге Гульнара ызынинъ 50 йыллык тувган куьнин белгиледи. Биз ога уйкен наьсип, ден савлык йораймыз.

Н.КОЖАЕВА.
Суьврете: Г.Беккишиева.

Аьрекетин белсен бардырадылар

Яшавшыларды социаллык яктан аьжетсизлейтаган Комплексли орталыктынъ бас борышларынынъ бириси – керексинетаган яшавшыларды буйымлар ман аьжетсизлев. Орталыктынъ 6 боьлигинде 150 аьдем ислейди. Олардынъ ишинде – 82 социаллык куллыкшысы, аьжетсизленген аьдемлердинъ саны 2015-нши йылдынъ ишинде 2589 аьдем болган, район бойынша бу сан яшавшылардынъ 8,5 проценти болады.

2016-ншы йылдынъ 1-нши январиннен алып 657 аьдем уй уьстинде буйымлар ман аьжетсизлейтаган 3 боьликлерде социаллык ярдам алган, балалы аьеллерди эм балаларды аьжетсизлейтаган боьликлерде – 486 аьдем, эсли аьдемлер эм сакатлар аьжетсизленетаган боьликтинъ (етекшиси З.Оразбаева) куллыкшылары ман туьрли шаралар озгарылады, «Ветеран» клубы аьрекетлейди, «Гармония» вокал куьби туьзилген, шахмат бойынша турнирлер озгарылады. 8 пенсионерлер компьютер курсларын оьт-

кенлер, сертификат алганлар. Боьлик делдекшиси Эльмира Суьндикова тек боьликте туьвил, уй уьстинде де ислейди.

Уй уьстинде буйымлар ман аьжетсизлейтаган боьлик 155000 буйымлар аьжетсизлейди. Социаллык сораьлар бойынша боьлик етекшилери (М.Картакаева, А.Эсенбаева, М.Ярикова) граждандарды каьыл этедилер. Оьган йылдынъ ишинде социаллык куллыкшыларынынъ исин тергев бойынша 20 тергев этилген. Эсли аьдемлерге эм сакатларга комплексли коьмек этуьвниет пен социаллык куллыкшылардан бригадалар туьзилген. Сондай йосыкпан йыл бойынша 41 граждандар аьжетсизленген. Исаева Зумруд, Нартупова Назьбике, Кокенова Кайтархан, Джумаева Нурьбике, Медина Мананова, Кокенова Элььбике – бу социаллык куллыкшыларынынъ исин айьрым белгилемеге керек болады.

Орталыктынъ тез социаллык яктан аьжетсизлев боьлиги (етекшиси З.Шувакова) «Инсан» фонды, Яшавшыларды социаллык яктан коьтергишлев фонды, авыл администрациялары, район предпринимательлери мен биргелесте ислейди. Айьрым кепте бизим рай-

он предпринимательлери Баху Балигишьева, Гульнара Терекбаева, Райсат Никокурбанова, Сталинат Арсланова, Марзиег Асаналиева эм баскалар этетаган коьмекти белгилемеге суьемиз. 2015-нши йылдынъ ишинде 1261 керексинетаган граждандарга тез коьмек этилген. Боьликте кийилген кийим банкы бар, сол банкты толгыруь уьшин биз район яшавшылардан коьмек тилеймиз.

Балалыаьеллердиэмбалаларды аьжетсизлейтаган боьликте (етекшиси А.Агисова) ис планга коьре этилинеди. Куллык уй уьстинде эм боьликте этилинеди. Район школаларында психологлар эм боьлик специалистлери окуьшылар ман ярькландыруь эм алдын шалуь хабарлар, конкурслар, тренинглери юригедилер. Боьликте коьп балалы аьеллер, опекуьн аьеллер, толы туьвил аьеллер, ялгыз аьеллер, сакат балалы аьеллер аьжетсизленедилер. Аьр бир буйымлар алуьшыларга документлер пакети туьзиледи.

Айьрым разылык Яшавшыларды социаллык яктан коьтергишлев фондына (етекшиси М.Бекбулатов) материаллык эм практикалык яктан этетаган коьмек уьшин айтпага суьемиз. Шаралар оьткеруьвге фонд 2015-нши йыл 22000 маь-

нет акша шыгарган. Сакат балаларга боьликте эм уй уьстинде боьлик массажисти Б.Отевалиева эм МФК инструкторы А.Кочерова коьмек этедилер. Боьлик ясы етпегенлер ислери бойынша инспекторы ман, ясы етпегенлер ислери бойынша комиссия ман биргелесте ислейди. Д.Халиловады, Н.Аджибаевады, А.Кургановады айьрым белгилемеге керек болады. Район эм республика бойынша озгарылаганшаралардабоьлик белсен катнасады. Авылларда социаллык куллыкшылары шараларды авыл аьким-баслары ман бирге оьткеридилер. Разылык билдиремиз З.Аджибайрамова, Я.Динакаевке, Р.Насырова, А.Бариевке, олар колдан келген коьмекти аьр заман этедилер. Орталыктынъ бас бухгалтери З.Авезова эм расчел бухгалтери А.Картакаева куллыкын ийги этип юригедилер.

Орталык озгаратаган баьри шаралардынъ акында «Шоьл тавысы» республикалык газетасынынъ бетлеринде басланады. Орталык республика бойынша ийгилердинъ сырасына кирген.

М.КАРТАКАЕВА,
КЦСОН директорынъ орынбасарынъ куллыкын юригуйвиши.

РАЗЫЛЫК

Сыйлаган – сый казанар

Заман. Аьдем онынъ йыллысып кеткенин де аьнъламай калады. Яслык, эсли яшав, картлык... Соьйтип аьдемнинъ яшав оьмири де кетеди.

Мине буьгуьнлерде биз де оьмиримизди озгарыламай калады. Яслык, эсли яшав, картлык... Соьйтип аьдемнинъ яшав оьмири де кетеди. Элбетте, балалардынъ кьрга кетуьви де бизим яшав оьмиримизге зарар келтирмесе де, пайдасын бермейди деп те айтамыз. Ялгызлык та бизим коьнъилге мунъшылык косады. Сол куьнлерде бизге кол соза-таган, куьнъирт куьнлерге ярлык эндиредилер бизим КЦСОН куллыкшылары. Меним ялгызлыкымды билдирмейди КЦСОН куллыкшысы Гульминат Токтас кызы Карагулова. Мен онынъ акында бек коьп ийги соьзлер айтпага боламан. Гульминат оьз куллыкына яваплы карайтаган хатын.

Насипхан САРСЕНБИЕВА.

Суьврете: Н.Сарсенбиева Г.Карагулова ман.

Ийги ис акланмай калмас

«Ногайский район» МО-сындагы КЦСОН куллыкшыларына коьп разылык соьзлер айтыладылар, авыл ерлеринде ислерин бардыратаган куллыкшыларга КЦСОН-нынъ бас боьлигине келип савболсын айтадылар.

Айтпага, Карагас авыл яшавшылары Марие Авазова эм Мальбике Капитуллаева социаллык тармагынынъ куллыкшылары Люция Искакова эм Элььбике Кокеновага разы экенлери акында айтадылар.

– Биз олардынъ этетаган ислери мен, ярдамлары ман бек разымыз, – дейдилер олар.

Солай ок разылык билдиредилер Орта-Тоьбе авылынынъ социаллык куллыкшыларынынъ буйымлары ман пайдаланатаган яшавшылары ерли КЦСОН куллыкшыларына.

– Олар тек тийисли буйымларды толгырып калмай, туьрли байрамларды озгаруьвда да катнасадылар, – дейдилер олар.

З.ОРАЗБАЕВА.

Кыйын аьллердегилерге – ярдам

«Ногайский район» МО-сында КЦСОН ГБУ-да эсли яшавшылардынъ эм сакатлардынъ социаллык аьлин ийгилендирер эм социаллык яктан коршалавын куьшли этер мыратта, социаллык куллыкшыларынынъ бригадасы аьрекет этеди – ол янъгы инновационлы проект болады.

Озгарылган мониторингтинъ сыраьлары бойынша ялгыз эм ялгыз яшайтаган эсли аьдемлердинъ аьрекет эткен социаллык куллыкшыларынынъ бригадасында керексингенлери аьнланды. Олар эсли аьдемлер-

динъ уйлерин, азбарларынынъ ишин йийнайдылар, уйлерин аклайдылар, ари-бери зат шашылган ерлерин карайдылар.

Бригададынъ куллыкшынынъ бас йолы – ол граждандарга авыр эм коьп заман йиберилуьвди куьткен эм ялгыз аьдем этпеге кыйын социаллык буйымларды толгыруьв. Айтпага, сув аькелуьв, отын шабуьв эм еткеруьв, азбарды тазалаь, турак уйлерди ярастыруьв эм баскалар.

Социаллык канагатлаь аьли аьрекет этетаган законодательствога келисли тегин, соны ман кыйын

акынынъ толы эм кесегин тоьлев мен этиледи. Социаллык буйымларды толгыруьв амаллары коьмек этилган аьдемнинъ тилегине коьре каралады. Уьсти-миздеги йылда 3 боьликлердинъ социаллык куллыкшыларынынъ бригадалары ман социаллык буйымлар ман пайдаланган 50 аьдемге районымыздынъ 15 авылларында коьмек этилген. 30 аьдемнинъ уйи акланган эм ярастырылган, 20 аьдемнинъ уйи йийналган эм бавларында куллыклар этилген.

«Социаллык куллыкшыларынынъ бригадасы»

деген инновационлы социаллык проект уьшин ОСО боьлигининъ етекшиси Менглихан Моллалиевна Картакаева яваплы.

Бизим служба йылдан йылга оьрленеди, керекли болуьви артады. Бизим исимизде уйкен орынды оьз куллыкын ийги билген, коьнъысы уьшин кыйналып болган куллыкшылар тутадылар. Олардынъ ортакшылык этуьви эм коьмеги канагатланганларга авыр сынаьдан оьтпеге ярдамласатаганын белгилемей болмаймыз.

М.КАРТАКАЕВА,
ОСО етекшиси.

«Коршалав-2016» шарасы озгарылады

Балаларды эм балалы аьеллерди социаллык яктан канагатлаь боьлигинде уьстимиздеги 2016-ншы йылдынъ 16-ншы апрелиннен 10-ншы октябрине дейим «Коршалав-2016» операциясы оьтеди. Онынъ бас мыратлары: язгы таркаьлар мезгилинде ясы етпеген балалар арасында ыхтыяр буьзуьлардынъ эм каравсызлыктынъ алдын шалуьв; социаллык яктан кавыфлы аьеллерде болган балалар-

ды эм аьеллерди аьнлаь, оларга тийисли коьмек этуьв; бир ерде де исле-мейтаган эм окуьмайтаган балаларды аьнлаь, оларга билим алуьвда эм куллык-ка туьсуьвда ярдам этуьв; оьспирлердинъ ыхтыяр-га карсы оьзин юригуйвге демевлеген аьеллерди эм себеплерди аьнлаь.

Сосы борышларды шешер мыратта балаларды эм балалы аьеллерди канагатлаь социаллык боьлигинде комплексли шара-

лардынъ планы каралган. «Коршалав-2016» операция бойынша, ясы етпегенлердинъ арасында ыхтыяр буьзуьлардынъ алдын шалар мыратта, социаллык патронажда болган аьеллерге барылады.

Боьлик специалистлери мен авыр яшав аьеллерде болган балаларга тыншаюьвга йибериуьвге амаллар коьриледи.

Язгы тыншаюьв мезгилде балаларды тергевде уйкен орынды оларды туь-

«ДАГЕСТАНСКАЯ ПРАВДА» ГАЗЕТАСЫННАН

«Рамазан шатырында»

Дагестан Республикасынын кешлиги болуп озды янгыларда Москвада «Рамазан шатырында», маданият-саваплык акция ишинде. Бу йылда да муфтийлер совети мен уйгынланатаган акция мырады – бурынгы аьдет-йорыкларды кайтадан тургузув, мусулман общинады тыпакластырув, саваплык. Рамазан айынын 29 кешелеринин аьриси айырым темага эм регионга багысланады. Шатырга йыл сайын Госдума эм Федерация Советинин депутатлары, Москва Оькиметинин ваькиллери, белгили политологлар, аьлимлер келдилер.

Аьдетке коьре, шатырда ас пайлав уьшин асхана ерлестирдилер. Акцияда ким суьйген де ортакшылык этти.

Дагестан кешлигине Махачкаладан ямагат эм дин аьрекетчилери, сонын ишинде «Инсан» саваплык фондыннын ваькиллери келдилер. Дагестан муфтийинин орынбасары, «Инсан» саваплык фондыннын директору Казим-Хаджи Темирбулатов исламда конакты кош коьрип алув негизлери акында хабарлады. Конакларга солай ок республика акында

документальи фильм коьрсетдилер.

Хошлав соьзи мен шыгып соьйлеген Москва область мусулманларынын Дин управленисинин председатели Рушан Абьясов Дагестан бурынгыдан алып оззинин конаксуьерлиги мен данькы экенин белгиледи.

– Буьгун, соьзсиз де, республика уьшин маьнели куьн. Дагестанда оз аьдет-йорыклары ман, маданияты ман эм туьрли тиллери мен 30-дан артык асыл халклар бар. Баьри де олар тил бирликте яшайдылар. Ярасык Дагестаннын табияты да: бийик тавлар, Каспий тенъизи... Мага бизди тарих яктан байланыстыратаган коьп республикалык шатлыклы шараларда болмага туьскен. Белгили болганлай, оьткен йыл Россиядын энъ эсли калаларынын бириси – Дербентин 2000 йыллыгы белгиленди, муннан басланган VII оьмирде бизим элимизде ислам дининин яьбуьвы.

Россия Президентинде ДР-нын толы ыхтыярлы ваькили Изумруд Мугутдинова кешликти уйгынлавшыларга миллетлер ара эм динлер ара баалыкларды оьрлендируьвге эм беркитуьвге уьлис коскан-

лары уьшин разылык хатлар тапшырды.

– Мен сизинь баьриньизди де ак юрегимнен хошлайман эм бас деп Дагестан Республикасынын Аькимбасы Рамазан Абдулатиповтын атыннан конакларды киели Рамазан айы ман кутлайман эм йыл сайын биз уьшин бу тыншылык, бирлесуьв, ийгилик эм саваплык байрамын уйгынлайтаганлардын баьрисине де уьйкен разылыгымды билдиремен. «Рамазан шатыры» – ол Элимиздинь бас каласы Москвада миллетлер эм динлер ара макулласувды беркитуьвге себеплик этетаган маьнели маданият-саваплык эм эдаптербиялав проекти савлай киели ай ишинде байрам озгарув аьдетке кирген, эм мине энди он биринши йыл «Рамазан шатыры», баьрисине де исламга келили ортак аьдемшилик баалыклардын ярасыклыгын коьрсетип, тайпайынысына, миллетине, динине карамай, мынълаган конакларды хош коьрип алады», – деди Изумруд Мугутдинова.

Кешлик азан шалув эм коьп аьдем болуп намаз кылув ман тамамланды.

Зумруд КЕРИМОВА.

ИШ ИСЛЕР БОЬЛИГИ

Алдын шалув шара озгарылды

Аьлиги заманда Дагестан Республикасы бойынша МВД Госавтоинспекциясынын этетаган ислерине карамастан, йолда коьп авариялар болады, коьбисинше сол аварияларга автобус айдавшылар куьнаи деп белгиленеди.

Авариялар болувынын себеплери автокоьлик кулланувдын йорыкларын бузув, айдавшылардын сулыбынын йоклыгы, автобуслар тутатаган организацияларда эм предпрятиелерде алдын шалув иси юри-

тилмеви болады.

Дагестан Республикасында 2016-нши йылдын 13-22-нши июнинде алдын шалув кепте «Автобус» операциясынын I кезеги озгарылган. Район граждандары ГИБДД боьлигине келип, оз ойларын, шагьнувларын айтпага боладылар.

Д.АДЖИБАЕВ,

полиция начальнигининь орынбасары
полиция подполковниги.

Уьйкен савбол – эмлевшилерге

Быйылдын 14-нши июнинде мен, Карагас авыл яшавшысы Кумьс Кенжесова, доьрт ясындагы кедем Исмаил каты авырып, район орталык больницасына туьстим. Кедемнин аьли ийги тувыл эди: аяклары бирден токтап, ол авырувдан кышкырыклап йылай эди. Мен, онын савлыгы уьшин тыншысызланып, нава таппай турдым.

Больницадын балалардын эмленуьв боьлигинде биз бек суьлпыл врач Тотана Абуевна Шомаровадын колъна туьстик. Ол медперсонал ман бирге, балады аяк уьстине тургузув уьшин, асыгыслы аьлде, заманды йоймай, колдан келген баьри амалларды коьрди. Экинши куьн Исмаил кедем аяк уьстине турды. Суьйингениминь межеси йок эди. Эм бу затка сав юреги мен, аьр бала уьшин яны авырып, кеше демей, куьн демей, аьр авырувлы балага сонда ок этетаган шынты врач Тотана

Абуевна аркасы ман етисилген.

Ак юрегимнен уьйкен разылыгымды билдиремен балалар врачы Тотана Абуевна Шомаровага, савболсынлар медсестралар Назира Аблезова, Марина Умарова, Майра Муталлапова, Ашухан Мунгайтпасова, санитаркалар Алимет Умарова, Уля Эстувганова, Эльмира эм Сайбат Аблезовалар, Оля Аблемитова. Олар оз борышларын намысы ман толтырадылар.

Баьрисине де юрек теренлигиннен разылыгымды билдиремен, кедемнинь савлыгы уьшин каты авырув ман куьресуьвде баьри куьш-куватлыгын, билимлин, ис бажарымлыгын аямай, оз себеплигин эткенлерине.

Тотана Абуевнадай, оз кызыксынувлары ман санаспай, дайым да коьмек этпеге асыгатаган врачлар коьп болсын.

К.КЕНЖЕСОВА,
Карагас авылы.

Уважаемые жители с.Кунбатар, сообщаем вам о том, что в администрации вашего села открылось удаленное рабочее место МФЦ Ногайского района, в котором будет проходить прием заявителей нашим оператором С.Адисовой. График работы: по вторникам с 9:00 до 13:00. По всем вопросам можете обращаться по телефону нашего Call-центра 8 (938) 777 82 41.

НОРКА ПО ЦЕНЕ КУРТКИ

РАССРОЧКА 0-0-24
без первоначального взноса
и переплаты

2 ИЮЛЯ
ТЕРЕКЛИ-МЕКТЕБ
ДОМ КУЛЬТУРЫ

- дубленки;
- мутон;
- каракуль;
- бобр;
- пушнина

ГАРАНТИЯ 2 ГОДА

МОРОЗКО

всероссийская меховая ярмарка

ЛУЧШИЙ
PGO
ОСЦИН
ТОВАРОВ

www.shuby-belka.ru
8-800-333-40-81
бесплатный звонок по России

Рассрочку предоставляет ИП Плотников Д.И. сроком 1–24 месяца без первоначального взноса

МАХМУД ПЛАСТ

ИЗГОТОВЛЕНИЕ ПЛАСТИКОВЫХ ОКОН, ДВЕРЕЙ, ЖАЛЮЗИ
МОСКИТНЫЕ СЕТКИ В ПОДАРОК
ЗАМЕР УСТАНОВКА ДОСТАВКА БЕСПЛАТНО
100%-ное производство

8(928)046-00-04

8(932)404-00-04

Администрация МО СП «сельсовет Ортатюбинский» извещает о выделении земельного участка с кадастровым номером 05:03:100009:301 для размещения объекта связи площадью 100 кв.м.;
лот № 7 - по улице Асанова 7(А)
Сроки: время и порядок предоставления заявок в течение месяца со дня выхода газеты по адресу организатора торгов.
Место и дата проведения: с.Орта-Тюбе, ул.Советская д.1 администрация МО СП «сельсовет Ортатюбинский».
Конкурс проводится на 31 день с момента публикации (если 31 выходной, то в следующий рабочий день).
Время проведения – в 10 часов.
Ответственный исполнитель НУРМАНБЕТОВ И.И.

Куьнбатар авыл орта школасынынь окытувшылар коллективи Марина Сейдахметовна Саяновага суьйикли
АТАСЫ
топырак болувы ман байланыста каты кайгырувын билдиреди, ога эм кардаштутванларына бас-савлык йорайды.

«ШОЬЛ ТАВЫСЫ»
(ГОЛОС СТЕПИ) (+6)

ТОКТАСТЫРУВШЫЛАР:
Дагестан Республикадын Халк Йыйыны эм Правительство.

Бас редактор – Кожаяева Э.Ю.

Газета коьлем коммуникациялар тармагында эм маданият калымжады коршалавда законодательстводы тутуьва тергев салув бойынша федераллык службасынынь

ЮФО бойынша регионалык Управленисинде регистрацияланган.
Регистрациялык номери ПИИ №ФС 10-6455 (26 январь 2007 й.)

Колязбаларга рецензия берилмейди. Олар кери ызына кайтарылмайдылар. Авторлар ой токтастары редакциядыкы ман келиспеске боладылар. Авторлар ызылмалары уьшин явапдылар. ДР-нынь Баспа эм коьлемлик коммуникациялар бойынша комитети.

Баспалаьва кол басылув заманы – 17 саьатте. Баспалаьва кол басылган – 16 саьатте.

Адрес редакции и издателя:
368850, Республика Дагестан, Ногайский район, с.Терекли-Мектеб, ул.К.Маркса, 49
газета «Голос степи».
Электронный адрес: sholtavisi@mail.ru

Официальный сайт газеты (www.golos-stepi.ru)

Телефоны:
Общий отдел – 21-4-71
Индекс – 51365

Газета выходит 52 раза в году.
Тираж – 2150 экз.
Цена – 5 рублей.
Реклама и объявления публикуются по договорным ценам.

Газета отпечатана в типографии ООО «Издательство «Лотос» по адресу:
367018, ДР, г.Махачкала, Проспект Петра I, 61.